

RIIGIKOGU
KORRUPTSIOONIVASTASE SEADUSE KOHALDAMISE
ERIKOMISJON

**ERIKOMISJONI 2012. AASTA TÖÖ ARUANNE JA ÜLEVAADE
KORRUPTSIOONIVASTASE SEADUSE KOHALDAMISEST**

TALLINN 2012

Sisukord

1. Riigikogu korrupsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjoni 2012. aasta töö aruanne	3
1.1. Eri komisjon majanduslike huvide deklaratsioonide hoidjana.....	3
1.2. Majanduslike huvide deklaratsioonide arvandmete kogumine ja analüüsimine.....	6
1.3. Komisjoni istungid.....	6
2. Avaliku sektori ametiisikute majanduslike huvide deklaratsioonide (MHD) esitamise andmed.....	8
2.1. Ministeeriumid ja nende valitsemisala riigiasutused.....	8
2.2. Põhiseaduslikud institutsioonid.....	12
2.3. Maavalitsused.....	13
2.4. Avalik-õiguslike ülikoolide rektorid.....	14
2.5. Avalik-õiguslike juriidiliste isikute nõukogud.....	15
2.6. Kohalike omavalitsuste volikogude andmed.....	16
2.6.1. Andmed linnadelt.....	17
2.6.2. Andmed valdadelt.....	18
2.7. Koondandmed MHD-de laekumiste ja KVS-i rikkumiste kohta 2012. aastal.....	21
2.8. Eri komisjoni järeldused ja kavandatavad edasised tegevused.....	22

1. Riigikogu korruptsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjoni 2012. aasta töö aruanne

Riigikogu korruptsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjon moodustati 2011. aasta 5. mai otsusega Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse ning korruptsioonivastase seaduse alusel.

Riigikogu otsuse alusel kuuluvad erikomisjoni koosseisu järgmised Riigikogu liikmed: Andres Anvelt (komisjoni esimees), Erki Nool (komisjoni aseesimees), Rein Aidma, Kalev Kotkas, Lauri Laasi, Peeter Laurson¹, Meelis Mälberg ja Aivar Riisalu.

Erikomisjoni liikmete asendusliikmed on vastavalt Jaak Allik, Andres Jalak², Kalev Lillo, Rein Randver, Priit Toobal, Lauri Luik, Tarmo Tamm ja Reet Roos.

Kaheksaliikmeline erikomisjon täidab korruptsioonivastasest seadusest ning 5. mai 2011. aasta Riigikogu otsusest tulenevaid ülesandeid. Järgnevalt on toodud ülevaade komisjoni tegevusest valdkondade kaupa.

1.1. Erikomisjon majanduslike huvide deklaratsioonide hoidjana

Korruptsioonivastase seaduse § 14 lõigete 2 ja 8 kohaselt peavad komisjonile esitama majanduslike huvide deklaratsiooni Riigikogu liikmed, Vabariigi President, Vabariigi Valitsuse liikmed, Riigikohtu esimees ja liikmed, Eesti Panga Nõukogu esimees ja liikmed, Eesti Panga president, riigikontrolör ja Riigikontrolli peakontrolörid, õiguskantsler, suursaadikud, riigi peaprokurör, juhtivad riigiprokurörid ja juhtivprokurörid, ringkonnakohtu esimehed, haldus- ja maakohtu esimehed, maavanemad, riigisekretär, abiministrid, Eesti Teaduste Akadeemia president ja avalik-õiguslike ülikoolide rektorid ning avalik-õiguslike juriidiliste isikute (Eesti Rahvusraamatukogu, Eesti Kultuurkapital, Eesti Rahvusringhääling, Rahvusoper Estonia, Eesti Arengufond, Tagatisfond, Eesti Haigekassa, Eesti Töötukassa ja audiitortegevuse järelevalve nõukogu) nõukogu liikmed. Eelloetletud ametikohtadelt lahkunud isikud (v.a Riigikogu liikmed ja Vabariigi President) peavad seaduse kohaselt erikomisjonile oma majanduslike huvide deklaratsiooni esitama veel kahel järgneval aastal pärast ametikohalt lahkumist. Selline regulatsioon on tinginud ka deklarantide arvu iga-aastase muutumise. 2012. aasta detsembri seisuga oli isikuid, kes peavad oma majanduslikke huvisid erikomisjonile deklareerima, 337.³ Komisjon kontrollib jooksvalt andmebaase ja täpsustab nende ametiisikute registrit, kes peavad komisjonile oma majanduslikke huvisid deklareerima, vähemalt üks kord kuus.

2012. aasta esimese kvartali jooksul laekunud uute ametiisikute ja nende ametiisikute, kes deklareerisid olulisi muudatusi oma deklareeritud vara koosseisus ja struktuuris, majanduslike huvide deklaratsiooni andmed on avalikustatud järgmistes Riigi Teatajates: (RT III, 01.02.2012,1; RT III, 27.02.2012,1; RT III, 28.03.2012,1).

Korruptsioonivastase seaduse § 13 lõike 1 kohaselt esitatakse iga-aastane majanduslike huvide deklaratsioon üks kuu pärast tuludeklaratsiooni esitamise tähtaega.

¹ Peeter Laurson määrati Andrus Saare asemel komisjoni liikmeks Riigikogu 18. septembri 2012. aasta otsusega

² Andres Jalak määrati Peeter Laursoni asendusliikmeks Kaia Iva asemele Riigikogu 18. septembri 2012. aasta otsusega.

³ Võrdluseks: 2008. aastal 336 ja 2009. aastal 329 deklaranti, 2010. aastal 332, 2011.aastal 352.

Kuna tuludeklaratsiooni esitamise tähtaeg 31. märts langes käesoleval aastal puhkepäevale, pikendas see tuludeklaratsiooni esitamise tähtaega 2 aprillini, mis omakorda tingis ka majanduslike huvide deklaratsioonide esitamise tähtaja pikendamise. Seega loeti tähtjaks esitatuteks deklaratsioonid, mis olid esitatud või postitatud hiljemalt 3. maiks.

Komisjon väljastas ajavahemikul 21.–23. märts majanduslike huvide deklaratsiooni vormi ja selle täitmise juhendi 343 ametiisikule.

Ühepäevase hilinemisega esitas deklaratsiooni üks Kultuurkapitali nõukogu liige ja kahepäevase hilinemisega kaks endist ametiisikut. Üks Riigikogu liige esitas deklaratsiooni 11-päevase hilinemisega, tema käest nõudis komisjon kirjaliku seletuse hilinemise põhjuste kohta.⁴

Komisjonile laekus regulaarseid majanduslike huvide deklaratsioone seadusega ettenähtud perioodil kokku **343**.

Riigikogu erikomisjonile esitatavatest deklaratsioonidest kuulusid avalikustamisele elektroonilises Riigi Teatajas Riigikogu liikmete (102)⁵, Vabariigi Presidendi, Vabariigi Valitsuse liikmete (13)⁶, riigisekretäri, Riigikohtu esimehe ja liikmete (19), Eesti Panga Nõukogu esimehe ja liikmete (5)⁷, Eesti Panga presidendi, riigikontrolöri, õiguskantsleri, suursaadikute (46), riigi peaprokuröri, ringkonnakohtu esimeeste (2), halduskohtu esimeeste (2), maakohtu esimeeste (4) ning maavanemate (15) deklaratsioonide andmed seaduses sätestatud ulatuses.

Riigi Teatajas avalikustati 2012. aasta 27. juunil 213 deklaratsiooni andmed (RT III 27.06.2012, 1).

Avalikustamisele mittekuuluvaid deklaratsioone laekus erikomisjonile 3. maiks 2012 kokku 130.

Ametiisikud, kelle deklaratsioonid ei kuulu avalikustamisele, on: Riigikontrolli peakontrolörid (3), juhtivad riigiprokurörid (3) ja juhtivprokurörid (4), Teaduste Akadeemia president, avalik-õiguslike ülikoolide rektorid (6), Eesti Rahvusraamatukogu nõukogu liikmed (4), Eesti Kultuurkapitali nõukogu liikmed (10), Eesti Rahvusringhäälingu nõukogu liikmed (4), Rahvusooper Estonia nõukogu liikmed (6), Tagatisfondi nõukogu liikmed (5), Eesti Haigekassa nõukogu liikmed (11), Eesti Töötukassa nõukogu liikmed (5), Eesti Arengufondi nõukogu liikmed (2)⁸, audiitoritegevuse järelevalve nõukogu liikmed (6) ning ametiisikud, kes esitavad deklaratsiooni pärast ametikohalt lahkumist (60).

KVS § 13 lõike 2 kohaselt esitasid suve- ja sügisperioodil erikomisjonile uue deklaratsiooni isikud, kelle varaline seis ja varalised kohustused olid varasema deklaratsiooniga võrreldes oluliselt muutunud või kes olid nimetatud ametikohale, millega kaasneb deklaratsiooni esitamise või uue deklaratsiooni esitamise kohustus.

Avalikustamisele kuuluvate deklaratsioonide esitajatest deklareerisid suveperioodil muudatusi oma varalises seisus Riigikogu liikmed Jüri Ratas, Rait Maruste, Mihhail Stalnuhhin ja Toomas Tõniste.

⁴ Komisjon tutvus RK liikme Juku-Kalle Raidi kirjaliku selgitusega MHD hilinemisega esitamise põhjuste kohta 14.05.2012 istungil ja juhtis tähelepanu seaduse toodud tähtaegade täitmise vajalikkusele, samas otsustati otstarbekuse kaalutlusel, et materjale väärteo menetluse algatamiseks politseile ei edastata.

⁵ Riigikogu liige Eldar Efendijev esitas (ajavahemikul 2012. aprillist kuni juunini) 2 deklaratsiooni.

⁶ Arv hõlmab aprillis kaitseminister Mart Laari esitatud ja maikuu kaitseminister Urmas Reinsalu esitatud deklaratsioone.

⁷ Arv ei sisalda nõukogu liikmeteks olevate Riigikogu liikmete Kalev Kallo, Valdo Randpere ja Tõnis Paltsi deklaratsioone, kelle deklaratsioonandmed avalikustatakse KVS § 15 lõike 2 alusel.

⁸ Avalikustamisele mittekuuluvate avalik-õiguslike juriidiliste isikute nõukogu liikmete arvu hulka pole arvestatud nõukogu liikmeks olevaid Riigikogu liikmeid ja ministreid, kelle deklaratsioonandmed kuuluvad avalikustamisele KVS § 15 lg 2 alusel.

Seoses uuele ametikohale asumisega esitasid suvel deklaratsiooni Eesti Panga president Ardo Hillar Hansson ja Hiiu maavanem Riho Rahuoja. Nende majanduslike huvide deklaratsioonid on avalikustatud 6. juulil 2012 (RT III, 06.07.2012, 2) ja 20. septembril 2012 (RT III, 20.09.2012, 1).

Avalikustamisele mittekuuluva deklaratsiooni esitasid seoses uuele ametikohale asumisega üldmääratud perioodil Eesti Rahvusraamatukogu nõukogu liige Maria Alajõe ja Tartu Ülikooli rektor Volli Kalm.

Avalikustamisele mittekuuluva täiendava deklaratsiooni esitasid üldmääratud perioodil juhtivprokurör Margus Gross ja endine Valga maavanema kohusetäitja Kalev Härk.

Komisjon jätkas ka käesoleval aastal väljakujunenud tava, mille kohaselt korruptsioonivastase seaduse § 16 lõike 2 alusel viidi perioodil 8.–22. oktoobrini läbi Riigikogu liikmete (101), Vabariigi Valitsuse liikmete (13) ja maavanemate (15) kontrollküsitlus. Küsitluses osales kokku 129 ametiisikut. Eesmärk oli teada saada, kas küsitletute deklareeritud vara, varaliste kohustuste ja täiendavate tuluallikate osas on pärast viimase majanduslike huvide deklaratsiooni esitamist 2012. aastal toimunud olulisi muutusi. Kui küsitletud ametiisikute vara koosseis või selle struktuur oli nimetatud perioodil korruptsioonivastase seaduse § 13 lõike 2 mõistes oluliselt muutunud, tuli neil küsitluse tulemusel komisjonile esitada uus deklaratsioon.

Vaheküsitluse tulemusena teatasid 74 Riigikogu liiget, 12 Vabariigi Valitsuse liiget ja 13 maavanemat, et nende deklareeritud vara, varaliste kohustuste ja täiendavate tuluallikate osas ei ole pärast viimase deklaratsiooni esitamist 2012. aastal olulisi muutusi toimunud.

Uue deklaratsiooni esitasid 27 Riigikogu liiget, 1 Vabariigi Valitsuse liige ja 2 maavanemat.⁹

2012. aasta septembris-oktoobris esitasid deklaratsiooni uue ametiisikuna suursaadikud Gert Antsu, Sulev Kannike, Toomas Kukk, Clyde Kull, Kaja Tael ja Priit Turk, muudatusi oma majanduslikus seisus deklareerisid suursaadikud Mati Maasikas ja Paul Teesalu¹⁰.

Samal perioodil esitasid deklaratsiooni uue ametiisikuna juhtivprokurör Kaire Hännilene, Eesti Haigekassa nõukogu liikmed Aimar Altosaar, Sven Pertens ja Andres Viisemann ning Eesti Rahvusringhäälingu nõukogu liige Agu Uudelepp.¹¹

Novembrikuus teatasid muudatustest oma varalises seisus Riigikogu liikmed Remo Holsmer, Siim Kabrits, Viktor Vassiljev ja Priit Toobal. Deklaratsiooni esitas ka Riigikogu liige Mart Laar. Nende deklaratsiooni andmed avalikustatakse detsembri Riigi Teatajas.

2012. aasta jaanuaris-veebruaris jätkas komisjon 2011. aastal alguse saanud elamislubade skandaaliga seotud teema käsitlemist, mille kohta komisjon koostas ka kokkuvõtte, mis avalikustati Riigikogu veebilehel aadressil <http://www.riigikogu.ee/index.php?id=33706>

2012. esimesel poolaastal pööras komisjon suurt tähelepanu korruptsioonivastase seaduse eelnõu 192 SE menetlemisele ja sellealasele koostööle juhtivkomisjoniks oleva põhiseaduskomisjoniga. Nimetaud eelnõuga seonduvat käsitles komisjon 6 istungil ja esitas põhiseaduskomisjonile eelnõu kohta 19 muudatusettepanekut, millest enamik (17) leidis juhtivkomisjoni poolt arvestamist.

⁹ Nende deklaratsioonid avalikustati 31. oktoobril 2012 (RT III, 31.10.2012, 10).

¹⁰ Nende deklaratsioonid avalikustati 31. oktoobril 2012 (RT III, 31.10.2012, 10).

¹¹ Deklaratsioonid ei kuulu avalikustamisele.

Komisjon on oma istungitel arutanud nii Riigikogu liikme eetikakoodeksi koostamise vajalikkust kui tutvunud ka vastava töögrupi poolt koostatud eetikakoodeksi projektiga ja kujundanud selle kohta oma seisukoha.

Komisjon on tegelenud komisjonile laekunud märgukirjade lahendamise ja ühel juhul, kui oli tegu kuriteokahtlusega, edastas materjali Riigiprokuratuurile märgukirjas toodud asjaolude kontrollimiseks ja võimaliku õigusrikkumise osas seisukoha võtmiseks.

1.2. Majanduslike huvide deklaratsioonide arvandmete kogumine ja analüüsimine

Korruptsioonivastase seaduse § 14 lõike 13 kohaselt on kõik majanduslike huvide deklaratsioonide hoidjad kohustatud oma üldistatud arvandmed esitama Riigikogu erikomisjonile kahe kuu jooksul, arvates deklaratsioonide esitamisest deklaratsioonihoidjale.

Arvandmete kogumise ettevalmistavas etapis edastas komisjon 7. mail 2012 põhiseaduslikele institutsioonidele, ministriumidele, maavalitsustele, avalik-õiguslike ülikoolide rektoritele, avalik-õiguslike juriidiliste isikute nõukogude esimeestele ja kohaliku omavalitsuse üksustele märgukirjad ja küsimustikud.

Kokkuvõtte kuni juulini 2012 kajastatud arvandmetest on esitatud alates leheküljest 8.

1.3. Komisjoni istungid

Riigikogu korruptsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjon pidas ajavahemikul jaanuar kuni **17. detsember kokku 36** komisjoni istungit. Peale ametiisikute majanduslike huvide deklaratsioonide kogumise, hoidmise, nende tegelikkusele vastavuse kontrollimise, Riigi Teatajas avalikustamise ja muude erikomisjoni kohustuste täitmise on komisjon 2012. aastal korraldanud rea kohtumisi, samuti arutanud järgmisi teemasid:

- kohtunud kahel korral siseminister Ken-Martin Vaheriga. Ühel kohtumisel arutati elamislubade väljaandmisega seotud teemat, teisel kohtumisel anti ülevaade PPA keskkriminaalpolitsei tööst korruptsioonivastases võitluses ja töö tõhustamiseks kavandatud meetmete elluviimisest;
- kohtunud majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Partsiga, et arutada elamislubade kvootide ja nende suurendamise teemat;
- kohtunud kahel korral MTÜ Korruptsioonivaba Eesti juhatuse esimehe Jaanus Tehveri ja tegevdirectori Asso Priiga. Jaanuarikuu kohtumisel käsitleti 2011. aasta korruptsioonitajumise indeksiga seotut ning arutati Riigikogu liikmete eetikakoodeksi loomise vajalikkust; detsembrikuu kohtumisel arutati 2012. aasta korruptsioonitajumise indeksiga seonduvat ning jätkati arutelu ka Riigikogu liikmete eetikakoodeksi vajalikkuse üle;
- kohtunud Siseministeeriumi korrakaitse ja kriminaalpoliitika osakonna juhataja Priit Heinsooga, et arutada korruptsioonivastase seaduse eelnõu 192 SE sätteid;
- Presidendi Kantseleis kohtunud president Toomas Hendrik Ilvesega, kus arutati Eesti korruptsioonivastase võitluse hetkeseisu, erakondade rahastamise küsimusi, õigusloome heade tavade järgimise ja läbipaistvuse vajalikkust ning parlamendiliikmete eetikakoodeksi loomisega seonduvat;
- Justiitsministeeriumis kohtunud GRECO neljanda hindamisvooru „Parlamendiliikmete, kohtunike ja prokuröride korruptsiooni ennetamine“ raames Eestis visiidil viibinud GRECO ekspertidega;
- kohtunud Justiitsministeeriumis ÜRO korruptsioonivastase konventsiooni raames Eestisse hindamisvisiidile tulnud rahvusvaheliste ekspertidega;

- kohtunud Kaitsepolitsei ameti peadirektori asetäitja Eerik Heldnaga, et saada ülevaade korruptsioonivastasest võitlusest riigis, sealhulgas kapo poolt menetletud ja lahendi leidnud olulistest korruptsioonijuhtumitest ning kavandatavast tegevusest kapo laiendatud korruptsioonivastaste ülesannete täitmisel;
- kohtunud justiitsminister Kristen Michaliga, et saada ülevaade Vabariigi Valitsuse kinnitatud korruptsioonivastase strateegia 2008–2012 2011. aasta täitmise aruandest ja uue strateegia „Aus riik 2013–2017“ koostamise ettepanekust. Arutlusel olid ka 1. aprillil 2013 jõustuva korruptsioonivastase seaduse kohaldamiseks kavandatavad meetmed;
- kohtunud Politsei- ja Piirivalveameti peadirektori asetäitjaga kriminaalpolitsei alal Raigo Haabuga ja korruptsioonikuritegude büroo juhi Mati Omberiga, et saada ülevaade keskkriminaalpolitsei rollist korruptsioonikuritegude ennetamisel ja tõkestamisel ning sellega seonduvatest probleemidest;
- kohtunud justiitsminister Kristen Michali, kriminaalpoliitika asekancleri Kristel Siitam-Nyiri ja avaliku õiguse talituse nõuniku Kristen Kanarikuga, et arutada Justiitsministeeriumi 8.10.2012. aasta kirjas nr 9-1/886 käsitletud mõjuvõimuga kauplemise ja lobireeglite teemat;
- Riigiprokuratuuris kohtunud riigi peaprokuröri Norman Aasaga, et saada ülevaade prokuratuuri tegevusest korruptsioonikuritegude menetlemisel 2012. aastal;
- arutanud kuuel istungil korruptsioonivastase seaduse eelnõu 192 SE, kujundanud komisjoni seisukohad põhiseaduskomisjoniga toimunud ühisistungiks ning esitanud juhtivkomisjonile eelnõu kohta rea muudatusettepanekuid;
- kujundanud arvamuse korruptsioonivastase strateegia „Aus riik 2013–2017“ koostamise ettepaneku kohta ja edastanud selle Justiitsministeeriumile;
- kuulanud ära endise Riigikogu liikme Indrek Raudse seoses ajakirjanduses tõstatatud elamislubade juhtumiga ja Riigikogu liikme Juku-Kalle Raidi seoses ametiisiku majanduslike huvide deklaratsiooni mittetähtaegse esitamisega;
- koostanud ja avalikustanud Riigikogu veebilehel ajakirjanduses tõstatatud elamislubade juhtumiga seoses algatatud Riigikogu liikme Siim Kabritsa ja endise liikme Indrek Raudse majanduslike huvide deklaratsiooni ja võimaliku huvide konflikti väljaselgitamise tulemuste kokkuvõtte;
- tutvunud Parlamendiliikmete Ülemaailmse Korruptsioonivastase Organisatsiooni (GOPAC) poolt välja töötatud parlamendi eetika- ja käitumiskoodeksiga ning Euroopa Parlamendi liikmete käitumisjuhendiga;
- läbi vaadanud komisjonile laekunud märgukirjad;
- läbi vaadanud ja avalikustanud üleriigiliste arvandmete saamiseks deklaratsioonihoidjatele esitatava küsimustiku;
- läbi vaadanud komisjonile esitatud majanduslike huvide deklaratsioonid ja avalikustamisele kuuluvad deklaratsioonid Riigi Teata Lisas avalikustanud;
- teinud Riigikogu riigieelarve kontrolli erikomisjonile ettepanekuid Riigikontrolli 2013. aasta tööplaani koostamise kohta;
- komisjoni esimees on osalenud augustis Georg Marshalli nimelises Euroopa Julgeoleku-uuringute Keskuses toimunud konverentsil “Demokraatlike ja poliitiliste arengute edendamine Balti riikide regionaalses dialoogis“, kohtunud septembris Eesti-Soome ühisprojekti raames Jordaania korruptsioonivastase komisjoniga ja novembris tutvustanud Hiina Zhejiangi provintsi valitsusametnikele Eesti riigi kogemusi korruptsioonivastases tegevuses ja parlamendi erikomisjoni rolli selles;
- kohtunud Sisekaitseakadeemia rektori Lauri Taburi ja Politsei- ja Piirivalvekolledži direktori Aivar Toomperega;

- kinnitanud erikomisjoni 2012. aasta tööaruande ja ülevaate korruptsioonivastase seaduse kohaldamisest 2012. aastal.

2. Avaliku sektori ametiisikute majanduslike huvide deklaratsioonide (MHD) esitamise andmed

Erikomisjon on juurutanud tava, mille kohaselt igal aastal väljastatakse deklaratsioonihoidjatele vastav küsimustik, millele oodatakse kahe kuu jooksul vastust, samuti avalikustatakse küsimustik Riigikogu veebilehel.

2.1. Ministeeriumid ja nende valitsemisala riigiasutused

Ministritele saadeti 2012. aastal vastamiseks järgmine küsimustik.

1. Ametiisikute kategooriad ja arv iga kategooria lõikes, kes esitasid MHD, ja laekunud deklaratsioonide üldarv kokku:

- 1.1. Teie ministeeriumis;
- 1.2. ministeeriumi valitsemisala ametites ja inspektsioonides ja teistes riigiasutustes;
- 1.3. ministeeriumi hallatavates riigiasutustes;
- 1.4. valitsemisalasse kuuluvate äriühingute juhatuste ja nõukogude liikmed;
- 1.5. valitsemisalasse kuuluvate eraõiguslike sihtasutuste tegevjuhid, juhatuste ja nõukogude liikmed.

2. Kas oli ametiisikuid, kes ei esitanud MHD-d tähtajaks? Märkida arv.

3. Kas oli deklaratsiooni mitteesitajaid (st isikuid, kes üldse deklaratsiooni ei esitanud)? Märkida arv.

4. Kas oli deklarante, kes täitsid deklaratsiooni vormi vaid osaliselt? Märkida arv.

5. Juhul kui oli seaduserikkujaid, tuleb lisada, kuidas sellele on deklaratsioonihoidja poolt reageeritud.

6. Kas on esinenud korruptsioonikahtlusi? Näidata ametikoha nimetus ja isikute arv.

7. Kas on esinenud MHD-de kontrollimisi KVS § 16 alusel? Näidata ametikoha nimetus ja isikute arv.

8. Kas on esinenud avastatud korruptsioonijuhtumeid? Näidata ametikoha nimetus ja isikute arv.

9. Kas kedagi ametiisikutest on esitatud vastutusele võtmiseks? Näidata ametikoha nimetus ja isikute arv.

10. Kuidas on korraldatud ametiisikutele kehtestatud tegevus-, töökoha ja toimingupiirangutest kinnipidamise kontrollimine?

Ministeeriumites ja nende valitsemisalas esitas majanduslike huvide deklaratsiooni (edaspidi MHD) 17 529 ametiisikut (2011. aastal laekus deklaratsioonihoidjatele kokku 18 686 deklaratsiooni, seega esitati 2012. aastal 1157 deklaratsiooni vähem kui eelmisel aastal).

	Ministeerium	Ministeeriumis	Valitsemisalas	Kokku
1	Haridus- ja Teadusministeerium	71	152	223
2	Justiitsministeerium	52	2680	2732
3	Kaitseministeerium	87	4041	4041
4	Keskkonnaministeerium	148	760	908
5	Kultuuriministeerium	69	251	320
6	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	301	387	688
7	Põllumajandusministeerium	34	629	663
8	Rahandusministeerium	136	1596	1732
9	Siseministeerium	628	5311	5939
10	Sotsiaalministeerium	25	83	60
11	Välisministeerium	88	0	88
	Kõik kokku	1639	15 890	17 529

Hilinemisega esitas deklaratsiooni ministeeriumites ja nende valitsemisalas 587 ametiisikut, so 3,3% deklaratsiooni esitajate arvust (2011. aastal esitas deklaratsiooni hilinemisega 712 ametiisikut).

Õigeks ajaks ei laekunud Haridus- ja Teadusministeeriumis 69, Justiitsministeeriumi valitsemisalas 63, Kaitseministeeriumis 2 ja kaitseväes 48, Kultuuriministeeriumis 34, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumis 15, Põllumajandusministeeriumis 7, Rahandusministeeriumis 98, Siseministeeriumis 225, Sotsiaalministeeriumis 19, Välisministeeriumis 4 ja Keskkonnaministeeriumis 3 deklaratsiooni.

Ka käesoleval aastal on Haridus- ja Teadusministeeriumi deklaratsioonihoidja andmetel paljude tähtjaks deklaratsiooni mitteesitanud isikute puhul tegemist endiste koolijuhtidega, samuti endiste sihtasutuste kontrollorganite liikmetega, kes ei teadnud, et deklaratsioon tuleb esitada ka kaks aastat pärast ametist lahkumist. Osa deklaratsiooni mitteesitajaid aga ei teadnud, et deklaratsioon tuleb esitada mitmele deklaratsioonihoidjale.

Siseministeeriumi aruande kohaselt on deklaratsioonide esitamisega hilinemise mõjuvad põhjused viibimine pikaajalises välislähetuses, ajateenistuses või lapsehoolduspuhkusel. Vallavanemate, linnapeade, valla- või linnavolikogu esimeeste deklaratsioonidega hilinemise põhjusena on toodud ka ametnike vahetus või nende teadmatus, kellele tuleb MHD edastada.

2012. aastal oli deklaratsiooni mitteesitajaid ministeeriumites ja nende valitsemisalas kokku 764 ametiisikut, s.o 4,4% esitajate üldarvust (2011. aastal jättis deklaratsiooni esitamata 787 ametiisikut).

Haridus- ja Teadusministeeriumi esitatud andmete kohaselt oli aruande koostamise ajaks esitamata 6 deklaratsiooni.

Justiitsministeeriumi aruandes on märgitud, et ministeeriumi valitsemisalas jättis õigeks ajaks deklaratsiooni esitamata 219 ametiisikut, nendest 1 maakohtu kohtunik, 2 kohtu teenistajat, 29 pankrotihaldurit, 17 kriminaalhooldusametnikku ja 169 vangla ametnikku.

Kaitseministeeriumi esitatud aruande koostamise ajaks oli deklaratsiooni mitteesitajaid 328 (üks ministeeriumis ja 327 kaitseväes, kellest 179 on teenistusest lahkunud)¹². Mõjuvate hilinemise põhjustena on nimetatud töövõimetuslehel, rahvusvahelisel operatsioonil, pikaajalisel lähetusel või lapsehoolduspuhkusel viibimist. Esitamata jätmise põhjustena on samuti loetletud missioonil viibimist, missioonijärgsel ravipuhkusel olemist ja reservi arvamist.

Kultuuriministeeriumi aruande kohaselt jättis deklaratsiooni esitamata 46 isikut: üks lapsehoolduspuhkusel olev isik, 13 endist hallatava asutuse juhti, 2 äriühingu nõukogu liiget ning 30 eraõigusliku sihtasutuse juhatuse ja nõukogu liiget.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumis jättis 9 ametiisikut deklaratsiooni esitamast, nendest 6 olid lapsehoolduspuhkusel.

Põllumajandusministeeriumi andmete kohaselt oli deklaratsiooni mitteesitajate arv 2 ja Rahandusministeeriumis jättis MHD esitamata 1 inimene.

Siseministeeriumi andmetel ei olnud seisuga 29.06.2012 esitanud MHD-d 2 ametnikku, kes mõlemad viibivad lapsehoolduspuhkusel, 1 abilinnapea, 6 valla- või linnavolikogu esimeest ja 41 ametikohalt lahkunud linnapead, vallavanemat, valla- või linnavolikogu esimeest.¹³

Politsei- ja Piirivalveametis ei olnud seisuga 15.06.2012 esitanud MHD-d 81 ametnikku. Nendest 73 on endised ametiisikud, kelle kohta pole teada, miks nad MHD-d ei ole esitanud. Teenistuses olevatest ametnikest on deklaratsiooni jätnud esitamata 8, kes on lapsehoolduspuhkusel või ajateenistuses, üks neist viibib vahi all.¹⁴

Sotsiaalministeeriumi andmetel jättis deklaratsiooni esitamata 22 ametiisikut.

Välisministeeriumi ja Keskkonnaministeeriumi esitatud aruannete kohaselt on kõik ametiisikud deklaratsiooni esitanud.

Ministeeriumide deklaratsioonihoidjad selgitasid, kuidas reageeriti juhtumitele, kui deklaratsioon esitati tähtajast hiljem või jäeti üldse esitamata.

Haridus- ja Teadusministeeriumi deklaratsioonihoidja märkis, et kõigile, kes jätsid MHD tähtajaks esitamata, saadeti mitmekordseid meeldetuletusi või helistati. Paljude hilinejate puhul on tegemist endiste koolijuhtidega, endiste sihtasutuse kontrollorgani liikmetega, kes ei teadnud, et deklaratsioon tuleb esitada ka kaks aastat pärast ametist lahkumist, osa ei olnud kursis kohustusega esitada MHD mitmele deklaratsioonihoidjale.

Justiitsministeeriumi deklaratsioonihoidja märkis, et deklaratsiooni esitamisega hilinevad ametiisikutele tuletati seadusest tulenevat kohustust meelde ning paluti selgitada, miks deklaratsioon on esitamata. Harku ja Murru vangla ning Viru vangla on esitanud materjalid MHD mitteesitanute kohta politseile vääртеomenetluse algatamise otsustamiseks, sama kavandas juuni seisuga ka Tallinna vangla. 26. oktoobril 2012 edastati komisjonile täiendav informatsioon, mille kohaselt Tallinna vangla edastas politseile materjali 102, Viru Vangla 49 ja Harku ja Murru vangla 17 ametiisiku kohta. Tallinna vangla edastatud materjalide alusel algatati 87 vääртеomenetlust, mille osas käib praegu menetlus. Harku ja Murru ning Viru vanglalt täpsustavat informatsiooni menetluste seisu kohta pole laekunud.¹⁵

¹² 25. oktoobri seisuga on deklaratsioon veel esitamata 42 ametiisikul.

¹³ 26. oktoobri 2012 seisuga on deklaratsiooni esitanud 6 vallavolikogu esimeest ja 7 ametikohalt lahkunud vallavanemat või volikogu esimeest. Deklaratsiooni on siiani esitamata jätnud üks abilinnapea ja 33 endist ametiisikut.

¹⁴ 26. oktoobriks on tagantjärele oma deklaratsiooni esitanud 21 isikut (neist 4 teenistuse olevat, kellega oli aprillis teenistussuhe peatunud ja 17 teenistusest lahkunud endist ametiisikut. Deklaratsioon on esitamata 60 isikul, neist 56 on teenistusest lahkunud ja esitamata jätmise põhjus on teadmata, (teadaolevalt neist 9 töötab või elab alaliselt välismaal) ja 4 teenistuse olevat ametnikku, kellega on teenistussuhe peatunud (1 vahi all, 1 ajateenistuses ja 2 lapsehoolduspuhkusel).

¹⁵ Politsei- ja Piirivalveameti informatsioon 2012. aastal menetletud ja menetluses olevatest vääртеgedest on toodud lk 22.

Kaitseministeeriumis on deklaratsiooni esitamisega hilinejatele tehtud meeldetuletus, et seadust tuleb täita. Ühele MHD esitamata jätnud ametiisikule on aruande kohaselt antud täiendav tähtaeg deklaratsiooni esitamiseks ja kui seda ei järgita, pöörduakse politseiasutuse poole ettepanekuga kohaldada korruptsioonivastase seaduse vastutusele võtmise sätteid.¹⁶

Kaitseväes võetakse isikutelt, kes on jätnud deklaratsiooni mõjuva põhjuseta esitamata või esitavad hiljem, selgitused esimesel võimalusel.

Keskonnaministeeriumi deklaratsioonihoidja märkis, et deklaratsiooni tähtjaks esitamata jätnud isikutele on saadetud e-kirjad meeldetuletusega. Ebatäpselt või osaliselt täidetud MHD esitajatel on palutud oma deklaratsioon parandada. Ka Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Põllumajandusministeeriumi, Sotsiaalministeeriumi ja Välisministeeriumi poolt on märgitud, et hilinejatele ja MHD mitteesitajatele on saadetud digitaalsed meeldetuletuskirjad.

Siseministeeriumi aruande kohaselt ei ole Siseministeeriumis ja tema valitsemisalas tuvastatud seoses majanduslike huvide deklareerimise või deklareerimata jätmisega seaduserikkumisi, mis väärksid reageerimist väärteomenetluse korras.

Esitatud aruannetest nähtub, et osaliste andmetega esitas deklaratsiooni kokku 520 ametiisikut (2011. aastal 333 ametiisikut).¹⁷

Deklaratsioonihoidjate sõnul täpsustatakse osaliselt täidetud deklaratsioonandmeid e-kirjaga, tagastatakse deklaratsioonid isikutele puuduste kõrvaldamiseks või täpsustavad esitajad andmeid kohapeal.

Haridus- ja Teadusministeeriumis kontrolliti osaliselt kõikide isikute deklaratsioone. Kontrollimisel võrreldi punktis 6 märgitud kinnisvara andmeid kinnistusraamatu andmetega. Punktis 10 kajastatud eluasemelaenude puhul kontrolliti, kas punktis 11 on märgitud ka kehtivad hüpoteegid, ning võrreldi neid kinnistusraamatu andmetega. Punkti 8 „Aktsiad, osad ja muud väärtpaberid” puhul kontrolliti äriregistri järgi isikute osalust äriühingutes.

Avastatud korruptsioonijuhtumeid aruandeaastal ei esinenud.

Justiitsministeeriumi ja tema valitsemisala deklaratsioonihoidjad tutvusid neile esitatud deklaratsioonidega ning kontrollisid nende nõuetekohast täitmist. Puuduste esinemisel juhiti nendele tähelepanu ning paluti deklaratsiooni täiendada. Muid kontrollimisi KVS-i § 16 alusel reeglina ei tehtud. Mõnel juhul on esitatud andmeid kontrollitud riiklikest registritest kättesaadava info alusel (liiklusregister, äriregister).

Kaitseministeeriumi esitatud andmete kohaselt kontrolliti kolme kaitseväelase deklaratsioone. Kontrolli käigus KVS-i sätete rikkumist ei tuvastatud.

Siseministeeriumi andmete kohaselt kontrollisid deklaratsioonihoidjad vastuvõtmisel kõiki deklaratsioone ja selle käigus avastati osalisi täitmisi, ebaselgust, deklaratsiooni täitmise juhendi nõuete tähelepanuta jätmist ning muid vigu. Erilist tähelepanu täitmise korrektsuse vastu on nõudnud kohalike omavalitsusjuhtide poolt siseministrile esitatud ja Riigi Teatajas avaldamisele kuuluvate MHD-de andmete kontrollimine. Neis on esinenud arvukalt puudusi, mida kõrvaldamata MHD-de andmete avaldamine pole mõeldav.

Politsei- ja Piirivalveametist anti teada, et neil on plaanis 2012. aasta teisel poolaastal läbi viia juhusliku valimi alusel 1% ulatuses esitatud deklaratsioonide kontroll. Lõplikud tulemused kontrollitu kohta saab teada aasta lõpuks.

Ministeeriumide deklaratsioonihoidjate esitatud andmete alusel pole aruannete esitamise seisuga ministeeriumites ja nende valitsemisalas 2012. aastal esinenud korruptsioonikahtlusi ega avastatud korruptsioonijuhtumeid.

¹⁶ 30. oktoobril on ministeeriumi deklaratsioonihoidja vastanud komisjoni järelepärimisele, et ametiisik esitas pärast meeldetuletuse saamist oma MHD deklaratsioonihoidjale.

¹⁷ Vastavad arvud Justiitsministeeriumis on 290 (enamusest vanglaametnikud ja kriminaalhooldusametnikud); Rahandusministeeriumis 83; Kaitseministeeriumis 59; Haridusministeeriumis 59; Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumis 29.

Ministeeriumide deklaratsioonihoidjate vastustest nähtub, et ametiisikutele kehtestatud tegevus-, töökoha- ja toimingupiirangutest kinnipidamiseks ja selle kontrollimiseks on praktikas välja kujunenud kindlad ennetavad meetmed ja järeltegevused piirangutest kinnipidamise kontrolli näol. Üldistavalt võib märkida, et ennetavateks meetmeteks on valdkonda reguleerivate eeskirjade, juhendite, käskkirjade või töökordade olemasolu, samuti see, et ametiisikuid teavitatakse töölevõtmisel ning perioodiliselt ka hiljem piirangutest ning kohustustest informeerida tööandjat töötamisest teise tööandja juures või ettevõtlusega tegelemisest. Vastustest nähtub, et ametiisiku esitatud avalduste alusel otsustab juht, kas lubada teise tööandja juures töötamist või ettevõtlusega tegelemist, tööle asudes aga annab inimene omapoolse kinnituse, et tema tegevus vastab seaduses sätestatud nõuetele. Järeltegevusena kontrollitakse pisteliselt või teatud regulaarsusega ministeeriumi ja allasutuste töötajate ametikohaväliseid tegevusi, ametiisikute kuulumist äriühingu juht- või kontrollorganisse kas äriregistri päringu alusel või küsitakse seda inimeselt endalt.¹⁸

2.2. Põhiseaduslikud institutsioonid

Põhiseaduslike institutsioonidena käsitab erikomisjon Vabariigi Presidendi Kantseleid, Riigikogu Kantseleid, Riigikantseleid, Riigikohut, Riigikontrolli ja Õiguskantsleri Kantseleid. Need institutsioonid esitavad andmeid ilma küsimustikku saamata.

KVS-i § 14 lõike 1 alusel on deklaratsiooni esitajad kindlaks määratud asutuste juhtide poolt. Riigikantseleis laekus kokku 42 deklaratsiooni (2011. aastal 64), sh 31 deklaratsiooni Riigikantselei ametnikelt ja 11 ministeeriumite kantsleritelt. Riigikogu Kantseleis laekus kokku 51 deklaratsiooni (2011. aastal samuti 51), Vabariigi Presidendi Kantseleis 13 deklaratsiooni (2011. aastal 8), Riigikohtus 9 deklaratsiooni (2011. aastal samuti 9), Riigikontrollis 25 deklaratsiooni (2011. aastal samuti 25) ja Õiguskantsleri Kantseleis 9 deklaratsiooni (2011. aastal 8).

2012. aastal laekus põhiseaduslikelt institutsioonidelt kokku 149 MHD-d (2011. aastal 166).

¹⁸ Konkreetsete meetmete ministeeriumite lõikes on leidnud käsitlemist komisjoni 2011. aasta ülevaates lk 13, mis on kättesaadav veebis aadressil:

<http://www.riigikogu.ee/index.php?id=33703>

2.3. Maavalitsused

Erikomisjonile edastasid andmed kõik 15 maavalitsust.

Maavalitsuste esitatud andmete üksikasjalikum ülevaade on toodud alljärgneva tabeli kujul.

	Maavalitsus	Maavalitsuse ametnikud	Maavalitsuse hallatava riigiasutuse juhid	SA juhatuse ja nõukogu liikmed	Kokku
1	Harju Maavalitsus	24	0	0	24
2	Hiiu Maavalitsus	19	0	5	24
3	Ida-Viru Maavalitsus	45	2	0	47
4	Jõgeva Maavalitsus	32	0	9	41
5	Järva Maavalitsus	27	0	14	41
6	Lääne Maavalitsus	29	2	13	44
7	Lääne-Viru Maavalitsus	22	0	6	28
8	Põlva Maavalitsus	13	1	1	15
9	Pärnu Maavalitsus	41	0	11	52
10	Rapla Maavalitsus	23	1	7	31
11	Saare Maavalitsus	23	1	7	31
12	Tartu Maavalitsus	47	2	9	58
13	Valga Maavalitsus	8	0	9	17
14	Viljandi Maavalitsus	51	1	15	67
15	Võru Maavalitsus	16	0	6	22
	Kokku	420	10	112	542

Erikomisjonile saadetud arvandmete kohaselt on maavalitsuste ametiisikud ja maavalitsuste hallatavate riigiasutuste juhid ning sihtasutuste juhatuste ja nõukogude liikmed esitanud kokku 542 deklaratsiooni (2011. aastal 573, seega 31 deklaratsiooni vähem).

Aruande esitamise ajaks oli 17 ametiisikut esitanud MHD hilinemisega ja 17 isikut¹⁹ jättis deklaratsiooni esitamata. Mitteesitajatele saadeti e-postiga kirjalikud meeldetuletused.

Ametiisikutele kehtestatud tegevus-, töökoha- ja toimingupiirangutest kinnipidamise kontrolli teostamise meetmed on vastuste kohaselt üldreeglina samad, mis möödunud aastal. Korruptsioonivastase seaduse järgimist püütakse tagada järgmiste abinõude abil:

- Kontrolli teostatakse kehtestatud eeskirja, juhendi, käskkirja, töökorra või sisekorra eeskirja alusel (Harju Maavalitsuses, Jõgeva Maavalitsuses ja Rapla Maavalitsuses,).
- Ametiisikutele kehtestatud tegevus-, töökoha- ja toimingupiirangutest kinnipidamist jälgitakse vastavalt korruptsioonivastasele seadusele ja avaliku teenistuse seadusele (Viljandi Maavalitsuses ja Võru Maavalitsuses).
- Ettevõtlusega tegelevate ametnike esitatud taotlusi võrreldakse äriregistri andmetega (Jõgeva Maavalitsuses).
- Ametiisik võib tegeleda kõrvaltegevustega ainult maavanema kirjalikul loal, aga vaid juhul, kui see ei takista tema teenistuskohustuste täitmist ega kahjusta teenistuskoha

¹⁹ Hiiu Maavalitsusele- 1 sihtasutuse nõukogu liige; Lääne-Viru Maavalitsusele -2sihtasutuse nõukogu liiget, Tartu Maavalitsusele -13 sihtasutuse juhtorgani liiget, Võru Maavalitsusele- 1 ametnik.

mainet (Ida-Viru Maavalitsuses, Jõgeva Maavalitsuses, Lääne Maavalitsuses, Rapla Maavalitsuses, Saare Maavalitsuses ja Tartu Maavalitsuses, Põlva Maavalitsus).

- Riigi asutatud sihtasutuse juhtorgani liige esitab määramisel kirjalikult riigivaraseaduses nõutud andmed ja kinnitused (Lääne Maavalitsus).
- Teenistusse astumisel kirjutab ametnik oma käega avalduse, kus ta annab teada, et vastab teenistusse astumisel seaduses sätestatud nõuetele, ning kinnitab seda oma allkirjaga (Tartu Maavalitsuses).
- Ametiisikutele kehtestatud tegevus-, töökoha- ja toimingupiiranguid tuletatakse ametnikele meelde kord aastas, kui teavitatakse ka MHD-de esitamise tähtaja saabumisest (Hiiu Maavalitsuses), samuti üldkoosolekutel (Järva Maavalitsuses).
- Töötamine teise tööandja juures täpsustatakse üle iga-aastastel vestlustel (Järva-Maavalitsus).

Ametiisikutele on selgitatud toimingupiirangute mõtet ja sisu ning soovitatud jälgida, et nende tegevuses ei tekiks huvide konflikti ja toimingupiirangute rikkumist korruptsioonivastase seaduse tähenduses. On ka maavalitsusi (Pärnu Maavalitsus, Lääne-Viru Maavalitsus, Põlva Maavalitsus), kus regulaarse kontrolli süsteem puudub, kusjuures lähtutakse printsibist, et ametiisikud on kohusetundlikud ja avaliku võimu teostamisega käib kaasas vastutus. Ida-Viru Maavalitsuses on informeeritud kõiki ametiisikuid sellest, et kui tekib huvide põimumise situatsioon, tuleb sellest kohe informeerida vahetut juhti.

2.4. Avalik-õiguslike ülikoolide rektorid

KVS-i § 14 lõike 9 järgi on avalik-õigusliku ülikooli osalusega äriühingu juhatuse ja nõukogu liikmete ning ülikooli asutatud sihtasutuse tegevjuhtide, juhatuse ja nõukogu liikmete MHD-de hoidjaks avalik-õiguslike ülikoolide rektorid.

Eesti Kunstiakadeemia, Eesti Maaülikooli, Eesti Muusikaakadeemia, Tallinna Ülikooli ja Tartu Ülikooli arvandmed MHD-de laekumise kohta laekusid Riigikogu korruptsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjonile tähtjaks. Mõningase hilinemisega laekus aruanne Eesti Kunstiakadeemialt (11.07.2011).

Eesti Kunstiakadeemia arvandmete kohaselt pidi deklaratsioonihoidjale laekuma tähtjaks 37 MHD-d. Tähtjaks esitas deklaratsiooni 14 ametiisikut, neist 10 on EKA nõukogu 2012. aasta koosseisu ja 4 nõukogu eelmise koosseisu liikmed. 2 ametiisikut on OÜ Muusa Majutus juhatuse liige. Hilinemisega esitati 8 deklaratsiooni ja seisuga 11.07.2012 oli esitamata 15 deklaratsiooni.

Eesti Maaülikooli rektorile esitasid juhatuse ja nõukogude liikmed 28 MHD-d. Deklaratsiooni ei esitanud üks endine SA Joosep Tootsi Fondi nõukogu liige.

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia kui avalik-õiguslik juriidiline isik osaleb sihtasutuses Tartu Muusikafestivalid, kus tal on kaks esindajat. Mõlemad nõukogu liikmed esitasid deklaratsioonid tähtjaks.

Tallinna Ülikool on SA Tallinna Ülikooli Arendusfond, SA Ülikoolide Keskus Saaremaal, SA Innovatiivse Hoone ja Elukeskkonna Kompetentsikeskus, SA Virumaa Kompetentsikeskus ja Läänemaa Elukeskkonna Tuleviku-uuringute SA asutaja.

2012. aastal oli MHD esitamise kohustus 62 endisel ja praegusel sihtasutuse nõukogu ja juhatuse liikmel.

Tallinna Ülikooli rektorile esitati tähtjaks 35 MHD-d, neist hilinemisega 11 deklaratsiooni. Vaatamata e-postiga saadetud meeldetuletustele ei esitanud deklaratsiooni 16 sihtasutuse nõukogu liiget.

Tallinna Tehnikaülikooli deklaratsioonihoidjale esitasid deklaratsiooni 39 ametiisikut, seejuures kõik õigeaks ajaks.

Tartu Ülikool osaleb või teostab asutajaõigusi järgmistes äriühingutes ning sihtasutustes: Eesti Nanotehnoloogiate Arenduskeskuse AS, Reprodktiivmeditsiini TAK AS, OÜ Tartu Tehnoloogiapark, OÜ Tervisliku Piima Biotehnoloogiate Arenduskeskus, OÜ TÜ Kesklinna Apteek, OÜ TÜ Tamme Apteek, OÜ TÜ Kirjastus, OÜ Tarkvara Tehnoloogia Arenduskeskus, SA Eesti Agrenska Fond, Eesti Infotehnoloogia SA, SA Juridicum, SA Strateegiliste Algatuste Keskus (SA tegevus peatatud), SA Tartu Teaduspark, SA Teaduskeskus Ahhaa, SA TÜ Kliinikum, SA Ülikoolide Keskus Saaremaal, Tartu Ülikooli SA ja SA Viljandimaa Loomeinkubaatorid.

Kokku laekus 48 deklaratsiooni, nendest tähtjaks 39. Esitamata jäeti 8 deklaratsiooni.

Tartu Ülikool kui deklaratsioonide hoidja on ka käesoleval aastal korduvalt juhtinud deklaratsiooni esitamata jätnud isikute tähelepanu sellele, et neil lasub seadusest tulenev kohustus MHD esitada.

Kokku laekus avalik-õiguslike ülikoolide rektoritele 185 MHD-d (2011. aastal 213), tähtjaks jäi laekumata 20 deklaratsiooni.

2.5. Avalik-õiguslike juriidiliste isikute nõukogud

KVS § 14 lõike 8 kohaselt esitavad avalik-õigusliku juriidilise isiku juhatuse (juhtorgani) liikmed deklaratsiooni sama avalik-õigusliku isiku nõukogule.

Eesti Haigekassa nõukogule esitati tähtjaks 3 deklaratsiooni, Eesti Töötukassa nõukogule 3 deklaratsiooni, Eesti Arengufondi nõukogule 2 deklaratsiooni ja Eesti Rahvusringhäälingu nõukogule 5 deklaratsiooni.

Eesti Pangale esitati tähtjaks 3 deklaratsiooni. Tagatisfondi nõukogule esitatud deklaratsioon on kajastatud Eesti Panga esitatud arvandmetes.

Audiitortevgevuse järelevalve nõukogu on Audiitorkogu juhatuse deklaratsioonihoidja. Nõukogule laekus kokku 13 deklaratsiooni (esitajateks olid 9 praegust ja 3 endist juhatuse liiget). 2 deklaratsiooni esitati hilisema tähtjaga. Deklaratsioonidele oli lisatud tähtaja ületamise mõjuvat põhjust sisalduv selgitus, mistõttu nõukogu ei käsitanud hilinemist seaduserikkumisena.

2.6. Kohalike omavalitsuste volikogude andmed

Linnade ja valdade volikogu esimeestele saadeti vastamiseks järgmine küsimustik.

1. Kes ametiisikutest esitasid MHD volikogu poolt määratud komisjonile?

- 1.1. volikogu liikmed;
- 1.2. volikogu ametiisikud;
- 1.3. valla/linnavalitsuse liikmed ja ametiisikud;
- 1.4. valla/linna ametiasutuste juhid;
- 1.5. valla/linna ametiasutuse hallatavate asutuste juhid;
- 1.6. omavalitsuse osalusega äriühingute juhatuste ja nõukogude liikmed;
- 1.7. omavalitsuse osalusega eraõiguslike sihtasutuste juhatuste ja nõukogude liikmed.

Märkus: arvandmete loetelus ei kajastata volikogu esimehe ja vallavanema/linnapea deklaratsioone, kuna need esitatakse Siseministeriumile ja kajastatakse Siseministeriumi aruandes.

2. Laekunud deklaratsioonide (MHD) üldarv.

Märkus: deklaratsioonide üldarv on võrdne avalikustamisele kuuluvate (p 7) ja avalikustamisele mittekuuluvate (p 8) deklaratsioonide arvuga.

3. Kas oli ametiisikuid, kes ei esitanud MHD-d tähtajaks? Märkida arv.

4. Kas oli deklaratsiooni mitteesitajaid (st isikuid, kes üldse deklaratsiooni ei esitanud)? Märkida arv.

5. Kas oli deklarante, kes täitsid deklaratsiooni vormi vaid osaliselt? Märkida arv.

6. Juhul kui oli seaduserikkujaid, tuleb lisada, kuidas sellele on deklaratsioonihoidja poolt reageeritud.

7. Avalikustamisele kuuluvate deklaratsioonide üldarv. Näidata, millal ja kus deklaratsioonid avalikustatakse KVS § 15 lõike 3 kohaselt, samuti ametikoha nimetus.

8. Avalikustamisele mittekuuluvate deklaratsioonide üldarv.

9. Kas on esinenud korruptsioonikahtlusi? Kui jaa, siis mitu juhtumit? Näidata ametikoha nimetus ja isikute arv.

10. Kas on esinenud MHD-de kontrollimist? Näidata ametikoha nimetus ja isikute arv.

11. Kas on esinenud avastatud korruptsioonijuhtumeid? Näidata ametikoha nimetus ja isikute arv.

12. Kas kedagi ametiisikutest on esitatud vastutusele võtmiseks? Näidata ametikoha nimetus ja isikute arv.

13. Kuidas on korraldatud ametiisikutele kehtestatud tegevus-, töökoha- ja toimingupiirangutest kinnipidamise kontrollimine?

2.6.1. Andmed linnadelt

Riigikogu korrupsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjonile esitasid arvandmed MHD-de kohta 33 linnavolikogu: Elva 26, Haapsalu 84, Jõgeva 88, Kallaste 15, Keila 51, Kiviõli 46, Kohtla-Järve 88, Kunda 28, Kuressaare 100, Kärdla 31, Loksa 30, Maardu 34, Mustvee 12, Mõisaküla 34, Narva 116, Narva-Jõesuu 31, Paide 52, Paldiski 30, Põltsamaa 66, Põlva 41, Pärnu 120, Püssi 21, Rakvere 75, Saue 54, Sillamäe 77, Sindi 33, Tallinn 1797, Tartu 515, Tõrva 26, Valga 94, Viljandi 95, Võhma 23, Võru 102. Kokku laekus linnavolikogudele 4035 deklaratsiooni (2011. aastal 4199 deklaratsiooni).

2011. aastaga võrreldes on hilinemisega esitatud vähem deklaratsioone. Esitamise tähtaega rikkus 117 ametiisikut, s.o kõikide esitajate arvust 2,9% (2011. aastal oli tähtajast hiljem deklaratsiooni esitajaid 199, s.o 4,7%). Eelmise aastaga võrreldes on vähenenud deklaratsiooni esitamata jätnud ametiisikute arv: 47 (2011. aastal 56), ka on tänavu esitatud deklaratsioonides olnud vähem vigu. Osaliste andmetega deklaratsiooni esitas 115 ametiisikut (2011. aastal 155).

Olulisi rikkumisi deklaratsiooni täitmisel deklaratsioonihoidjad aruannetes välja ei toonud. Enamasti juhtisid deklaratsioonihoidjad osaliselt täidetud MHD-de esitajate tähelepanu esinevatele puudustele ning palusid vead parandada. Neile, kes ei esitanud deklaratsiooni õigeaks ajaks, tuletati seda kohustust meelde nii suuliselt, telefonitsi kui ka kirja teel. Paluti ka kirjalikku selgitust, miks esitati deklaratsioon tähtajast hiljem.

Korrupsioonivastase seaduse § 15 lõike 3 kohaselt tuleb volikogu liikme ning linna- ja vallavalitsuse liikme deklaratsioonid avalikustada linna- või vallavolikogu määratud väljaandes. Muude omavalitsusametnike deklaratsioonide avalikustamise otsustab ja avalikustamise korra määrab kohaliku omavalitsuse volikogu.

Seadus otseselt ei määra avalikustamise tähtaega, küll aga on erikomisjon soovitanud andmed avalikustada hiljemalt kahe kuu jooksul nende laekumisest. Seega on volikogul õigus otsustada, millises väljaandes, mis kujul ja millise aja jooksul deklaratsioonid avalikustatakse. Komisjoni edastatud küsimustiku punkti 7 järgi tuli märkida avalikustamisele kuuluvate deklaratsioonide üldarv ning avalikustamise koht ja aeg. 2012. aastal avalikustasid linnavolikogud 1189 deklaratsiooni, mis on 29,5% linnavolikogude deklaratsioonihoidjatele laekunud MHD-de arvust (2011. aastal avalikustati 2220 deklaratsiooni). Deklaratsioonid avalikustati linnade ametlikel kodulehekülgedel, kohalikes ajalehtedes ja üleriigilistes meediaväljaannetes. Linnavolikogu esimeeste ja linnapeade deklaratsioonide avalikustamist erikomisjonile esitatud arvandmetes ei kajastata, kuna need avalikustab Siseministerium Riigi Teatajas vastavalt KVS § 15 lg 2.

Loksa Linnavolikogu 27. juunil 2012 laekunud aruande järgi kontrolliti ühte MHD-d, korrupsioonijuhtumeid ei avastatud. Saue Linnavolikogult 3. juulil 2012 laekunud aruande järgi on kontrollitud 3 volikogu liikme, 2 linnavalitsuse liikme ja 3 hallatava asutuse juhi osalusel ühingute poolt linnavalitsusega tehtud tehinguid. Korrupsioonikahtlusi ei tekkinud. Tallinna Linnavolikogu 3.07.2011 laekunud aruande kohaselt kontrolliti deklaratsioone viiel korral. Korrupsioonikahtlusi ei tekkinud ja korrupsioonijuhtumeid ei tuvastatud.

Kohaliku omavalitsuse üksuse deklaratsioonihoidjad kirjeldasid, kuidas kontrollitakse ametiisikutele kehtestatud tegevus-, töökoha- ja toimingupiirangutest kinnipidamist. Paljudes kohaliku omavalitsuse üksustes on piirangutest kinnipidamise kontroll tehtud ülesandeks revisjonikomisjonile või majanduslike huvide deklaratsiooni hoidjale. Paljudes asutustes kontrollib piirangutest kinnipidamist iga konkreetse ametiisiku otsene ülemus. Kõik toimingud ja dokumendid on dokumendihaldussüsteemis fikseeritud ning otsene ülemus peab kooskõlastamisel hindama piirangutest kinnipidamist ja selle eest vastutama.

On ka märgitud, et esmane ametnike töökohta- ja tegevuspiirangute järgimise kontroll toimub teenistusse vormistamisel ja regulaarset kontrolli teostab sisekontroll üks kord aastas (Võru LVK). Kontroll on korraldatud läbi teavitamiskohustuse, päringutega registrites ning andmete võrdlemisega (Tartu LVK). Rakvere LVK revisjonikomisjoni 2.07.2012 esitatud aruande kohaselt esitavad volikogu liikmed, linnavalitsuse liikmed ja omavalitsuse osalusega äriühingute nõukogude liikmed seotud osapoolte aruande.

Sillamäe LVK 26. jaanuari 2010. a määruse nr 6 „Korruptsioonivastase seaduse rakendamise kord“ § 8 järgi on ametiisik kohustatud järgima korruptsioonivastases seaduses sätestatud töökohta-, tegevus- ja toimingupiiranguid ning deklaratsioonihoidja on kohustatud kontrollima nendest piirangutest kinnipidamist vähemalt üks kord aastas.

Tallinna LVK esitatud aruande kohaselt on ametiisikutele kehtestatud tegevus-, töökohta- ja toimingupiirangutest kinnipidamise kontrollimiseks loodud vastav töökorraldus. Enamikus asutustes on see kontroll tehtud ülesandeks deklaratsioonihoidjale. Järelevalve ametnike äriühingu juht- või järelevalveorganisse kuulumise kohta on korraldatud vähemalt kord aastas läbiviidava kontrollina äriregistri andmebaasi põhjal. Lisaks tehakse pistelist kontrolli. Preventiivse meetmena rakendatakse ametnike pidevat teavitamist kõnealustest piirangutest, seda nii teenistusse võtmisel kui ka perioodiliselt hiljem. Ametiisik jäetakse kõrvale nende otsuste tegemisest, milles tema erahuvid ja avalikud huvid vastanduvad. Otsustamisest taandumine toimub vastavalt seaduses sätestatud protseduurireeglitele.

Viljandi Linnavalitsuse 25.06.2012 esitatud aruande kohaselt on ametiisikud, kes peavad deklaratsiooni esitama, tutvunud korruptsioonivastase seadusega ja volikogu kinnitatud selle seaduse rakendamise eeskirjaga ning vastutavad andmete õigsuse eest seaduses sätestatud alustel, kinnitades seda oma allkirjaga. Igale uuele ametnikule selgitatakse tööle asumisel korruptsioonivastases seadusest tulenevaid nõudeid. Kõik linnavalitsuses töötavad inimesed, kes soovivad lisaks ka mujal töötada, on kohustatud esitama linnapea kooskõlastusega avalduse haldus- ja personalijuhile. Alates 2012. aasta märtsikuust töötab Viljandi Linnavalitsuses siseaudiitor, kelle 2012. aasta tööplaanis on muu hulgas ka korruptsiooniriski enesehindamise läbiviimine, kaasates Viljandi Linnavalitsuse ja volikogu liikmeid ning linnavalitsuses töötavaid ametiisikuid ja tuginedes MTÜ Korruptsioonivaba Eesti koostatud metoodikale.

2.6.2. Andmed valdadelt

Arvandmed MHD-de kohta laekusid 193 vallavolikogult: Abja 27, Aegviidu 17, Ahja 15, Alajõe 14, Alatskivi 24, Albu 16, Ambla 20, Anija 56, Antsla 26, Are 27, Aseri 30, Audru 34, Avinurme 17, Emmaste 29, Haanja 18, Haaslava 19, Halinga 40, Haljala 41, Halliste 17, Hanila 19, Harku 70, Helme 15, Hummuli 21, Häädemeeste 30, Iisaku 32, Illuka 14, Imavere 22, Juuru 24, Jõelähtme 67, Jõgeva 38, Jõhvi 66, Järva-Jaani 27, Järvakandi 31, Kaarma 31, Kadrina 41, Kaiu 18, Kambja 28, Kanepi 21, Kareda 18, Karksi 48, Karula 16, Kasepää 16, Kehtna 41, Keila 46, Kernu 30, Kihelkonna 21, Kihnu 22, Kiili 39, Koeru 37, Kohila 40, Kohtla 22, Kohtla-Nõmme 16, Koigi 23, Kolga-Jaani 18, Konguta 10, Koonga 18, Kose 41, Kullamaa 21, Kuusalu 50, Kõlleste 21, Kõo 21, Kõpu 16, Kõue 23, Kõrgesaare 12, Käina 28, Kärla 19, Kärü 15, Laekvere 36, Laeva 19, Laheda 21, Laimjala 12, Lasva 20, Lavassaare 15, Leisi 23, Lihula 34, Lohusuu 17, Luunja 21, Lügana 16, Lümända 18, Maidla 17, Martna 18, Meeksi 13, Meremäe 28, Mikitamäe 17, Misso 27, Mooste 23, Muhu 15, Mustjala 17, Mõniste 14, Mäetaguse 33, Mäksa 17, Märjamaa 68, Nissi 35, Noarootsi 16, Nõo 20, Nõva 19, Orava 19, Orissaare 35, Oru 16, Otepää 80, Padise 25, Paide 31, Paikuse 31, Paistu 26, Pajusi 24, Pala 18, Palamuse 18, Palupera 19, Peipsiääre 13, Pihtla 13, Piirissaare 11, Puhja 28, Puka 21, Puurmanni 20, Põdrala 15, Põltsamaa 34, Põlva 23, Pärsti 35, Põide 18,

Pühalepa 22, Raasiku 32, Rae 62, Raikküla 26, Rakke 31, Rakvere 26, Rannu 14, Rapla 50, Ridala 30, Risti 14, Roosna-Alliku 19, Ruhnu 8, Rõngu 32, Rõuge 50, Rägavere 18, Räpina 63, Saarde 38, Saare 15, Saarepeedi 16, Saku 56, Salme 20, Sangaste 24, Saue 53, Sauga 32, Sonda 19, Surju 14, Suure-Jaani 29, Sõmerpalu 20, Sõmeru 26, Tabivere 22, Taebla 30, Taheva 15, Tahkuranna 25, Tamsalu 53, Tapa 46, Tartu 28, Tarvastu 22, Toila 31, Tootsi 15, Torgu 12, Tori 36, Torma 33, Tudulinna 12, Tõlliste 24, Tõstamaa 15, Tähtvere 15, Türi 74, Urvaste 16, Vaivara 46, Valgjärve 14, Valjala 19, Vara 23, Varbla 20, Varstu 22, Vasalemma 29, Vastse-Kuuste 16, Vastseliina 36, Veriora 17, Vigala 24, Vihula 43, Viimsi 61, Viiratsi 26, Vinni 45, Viru-Nigula 25, Vormsi 21, Võnnu 13, Võru 32, Väike-Maarja 54, Vändra alev 22, Vändra vald 29, Värska 32, Väätsa 22, Öru 15, Ülenurme 28.

Kokku laekus 5186 majanduslike huvide deklaratsiooni (404 deklaratsiooni vähem kui 2011. aastal).

Deklaratsioonide esitamise tähtaega rikkus 2012. aastal 259 ametiisikut, s.o 5% (2011. aastal hilines MHD esitamisega 285 ametiisikut, s.o 5,1%). Aruande esitamise ajaks ei olnud esitanud oma deklaratsiooni 144 inimest (30 võrra vähem kui 2011. aastal). Osaliste andmetega deklaratsiooni esitas 109 ametiisikut (kolme võrra vähem kui 2011. aastal). Avalikustati 3494 deklaratsiooni, s.o 67,4% kõigist esitatud deklaratsioonidest (2011. aastal oli avalikustamise protsent 66,2). 2012. aastal ei kuulunud avalikustamisele 1692 deklaratsiooni.

Deklaratsioonihoidjad on arvandmetes märkinud, et volikogu ja vallavalitsuse liikmete deklaratsioonid on avalikustatud kohalikes ajalehtedes, valla ametlikel kodulehekülgedel, raamatukogudes ja muudes meediaväljaannetes. Enamasti oli aruannetes märgitud avalikustamise tähtajaks juuni-, juuli- ja augustikuu. Harvemini plaaniti avalikustamine pikemale perioodile.

Enamasti vastasid valdade deklaratsioonihoidjad, et korruptsioonikahtlusi, kontrollimisi ja korruptsioonijuhtumeid ei ole esinenud ja ametiisikuid pole vastutusele võetud.

Taebla valla 2. juulil 2011 laekunud aruande kohaselt kontrolliti 2 deklaratsiooni. Korruptsioonijuhtumeid ei avastatud ja kedagi ametiisikutest vastutusele võtmiseks ei esitatud.

Valdade deklaratsioonihoidjad kirjeldasid, kuidas kontrollitakse ametiisikutele kehtestatud tegevus-, töökoha- ja toimingupiirangutest kinnipidamist. Kogu kontroll on korraldatud vastavalt korruptsioonivastase seaduse §-dele 19 ja 21. Vastustest selgus, et valdades on deklaratsioonihoidja, ametiasutuste juhi või revisjonikomisjoni kohustus kontrollida, kas ametiisikud järgivad nende suhtes kehtivaid tegevus-, töökoha- ja toimingupiiranguid.

Paljudes valdades on deklaratsioonihoidjale kontrolli huvides võimaldatud juurdepääs äriregistrile. Ametnike esmane töökoha- ja tegevuspiirangute järgimise kontroll toimub teenistusse vormistamisel ja tööle asumisel peab teavitama kõikidest töösuhetest. Ametiisikud esitavad vormil andmed oma kõrvaltegevuste kohta volikogu esimehele ja vallavanemale. Ametnikele on korraldatud ka vastavaid koolitusi.

Kohila vallas võib ametnik korruptsioonivastase seaduse §19 lg 1 kohaselt tegutseda ettevõtjana, samuti olla täisühingu osanik või usaldusühingu täisomanik ainult tema ametisse nimetanud, valinud või lepingu alusel tööle võtnud isiku või ametiasutuse loal. Seega peab ametiisik küsima selliseks tegevuseks luba ja loa küsimisel saabki ametniku kõrvaltegevustest ülevaate. Kohustustest kinnipidamise kontrollimiseks on deklaratsioonihoidjale võimaldatud juurdepääs äriregistrile.

Mäetaguse Vallavolikogu on kinnitanud 28.04.2011. aastal määruse nr 53 "Ametiisiku majanduslike huvide deklaratsiooni esitamine, avalikustamine ja deklaratsioonihoidja määramine" ning 21.01.2010. aastal otsuse nr 28 "Ametiisiku majanduslike huvide deklaratsiooni hoidja komisjoni kinnitamine".

Räpina valla 14.06.2012. aastal laekunud aruande järgi pole otsest kontrolli tehtud. Huvide konflikti vältimiseks kaalub asutuse juhataja kõrvaltegevuseks loa andmist, et ametikohustuste või avaliku võimu ülesannete täitmine ei kannataks.

Saarde vallas lahendatakse sellesisulised avaldused vastavates komisjonides ja vallavalitsuse istungitel, ametnikud ainuisikuliselt otsuseid vastu ei võta. Konkreetsetes toimingutes, mis puudutavad ametnikke või nende sugulasi-hõimlasi, taandavad nad ennast küsimuse arutelult. Kõik toodud kingitused kuuluvad vallale ja asuvad vallavalitsuses.

Saue Vallavalitsuse esitatud aruande andmetel on komisjoni esimehel õigus kontrollida andmebaase ning esitatud andmete õigsust. Vallavanemal on õigus küsida ametiisikult lisainformatsiooni tema esitatud andmete kohta. Üle 1917 euro suuruse väärtusega tehingute tegemisel tuleb tehingu tegemine kooskõlastada teise vallavalitsuse liikmega (v.a juhul, kui tehingu tegemise on enne otsustanud vallavalitsus). 30. märtsil 2012 on Saue vallavanem andnud käskkirja nr 6-1/7 „Saue Vallavalitsuse ametnike ametiseisundi hindamine, palgaandmete avalikustamine ja majanduslike huvide deklaratsioonide esitamine“, millega on hinnatud ametnike ametiseisundit ning tehtud liigitus, kes peavad esitama deklaratsiooni ning kes seotud isikute nimekirja.

2.7. Koondandmed MHD-de laekumiste ja KVS-i rikkumiste kohta 2012. aastal

Jrk	Deklaratsioonihoidja	MHD-de arv 2012	MHD-de arv 2011	Võrdlus 2012	
1.	Riigikogu korruptsioonivastane erikomisjon	343	342	+1	
2.	Ministeeriumid	1639	1879	-240	
	Valitsemisalad	15 890	16 807	-917	
	Ministeeriumid ja valitsemisalad	Kokku	17 529	18 686	-1157
3.	<u>Põhiseaduslikud institutsioonid</u>				
	Riigikogu Kantselei	51	52	-1	
	Vabariigi Presidendi Kantselei	13	8	+5	
	Riigikantselei	42	64	-22	
	Riigikohus	9	9	0	
	Õiguskantsleri Kantselei	9	8	+1	
	Riigikontroll	25	25	0	
		Kokku	149	166	-17
4.	Maavalitsused ja nende hallatavad riigiasutused	557	573	-16	
5.	Avalik-õiguslike ülikoolide äriühingute ja sihtasutuste tegevjuhtide, juhatuste ja nõukogude liikmete kohta (MHD-d esitatakse ülikooli rektorile)				
	Eesti Kunstiakadeemia	22	36	-14	
	Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia	2	2	0	
	Eesti Maälikool	28	47	-19	
	Tallinna Ülikool	46	34	+12	
	Tallinna Tehnikaülikool	39	33	+6	
	Tartu Ülikool	48	61	-13	
		Kokku	185	213	-28
	6.	Eesti Pank sihtasutuse juhatuse ja nõukogu liikmete kohta	3	4	-1
7.	Avalik-õiguslike juriidiliste isikute nõukogude andmed juhatuste liikmete kohta				
	Eesti Arengufondi nõukogu	2	1	+1	
	Eesti Haigekassa nõukogu	3	3	0	
	Eesti Töötukassa nõukogu	3	4	-1	
	Eesti Rahvusraamatukogu nõukogu	1	1	0	
	Eesti Kultuurkapitali nõukogu	0	0	0	
	Rahvusoperi Estonia nõukogu	0	11 ²⁰	-11	
	Rahvusringhäälingu nõukogu	5	5	0	
	Tagatisfondi nõukogu				
	Audiitortevgevuse järelevalve nõukogu	13	12	+1	
	Kokku	27 ²¹	37 ²²	-10	
8.	Kohalike omavalitsuste volikogude andmed:				
	linnavolikogud (33 linna)	4035	4199	-164	
	vallavolikogud (193 valda)	5186	5590	-404	
		Kokku	28 014	29 810	-1796
Kokku on Eestis esitatud		28 014	29 810	-1796	

²⁰ 2011. aastal on andmetes ekslikult kajastatud 11 nõukogu liikme deklaratsioonid

²¹ Kultuurkapitali nõukogu (2) andmed sisalduvad Kultuuriministeeriumi arvandmetes ning Tagatisfondi nõukogu (1) andmed on kajastatud Eesti Panga arvandmetes.

²² Kultuurkapitali nõukogu (2) andmed sisalduvad Kultuuriministeeriumi arvandmetes ning Tagatisfondi nõukogu (1) andmed on kajastatud Eesti Panga arvandmetes.

Riigikogu korruptsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjonile laekunud andmete põhjal on 2012. aastal majanduslike huvide deklaratsiooni hilinemisega esitajate üldarv 1000, mis moodustab 3,5% deklarantide üldarvust (243 võrra vähem kui 2011. aastal).

Eelmise aastaga võrreldes on mõnevõrra suurenenud deklaratsiooni osaliselt täitnud ametiisikute arv: 2012. aastal täitis deklaratsiooni osaliste andmetega 744 ametiisikut (2011. aastal 600). Enamikul juhtudel kõrvaldatakse puudused deklaratsioonide esmase kontrolli käigus deklaratsioonide vastuvõtmisel.

Korruptsioonivastase seaduse rikkumine on väärtetu, võimalik on eksida nii töökoha-, tegevus- ja toimingupiirangute, samuti MDH esitamise ja ka muude reeglite vastu. Kuna korruptsioonivastane seadus sätestab vastutuse seaduse nõuete rikkumise eest ja § 26⁸ kohaselt on seaduses sätestatud väärtetute kohtuväline menetleja politseiasutus, pöördus erikomisjon tänavu oktoobris järelepärimisega Politsei- ja Piirivalveameti ning Kaitsepolitseiameti poole, et saada arvandmeid 2012. aastal korruptsioonivastase seaduse alusel alustatud menetluses olevatest ja menetletud väärtetudest.

Politsei- ja Piirivalveameti vastusest²³ nähtub, et 2012. aastal on politsei alustanud 78 väärtetomenetlust, neist § 26¹ alusel 39, § 26³ alusel 36 ja § 26⁵ alusel 3. Lisaks nendele on 2012. aasta jooksul saanud lahenduse 23 väärtetomenetlust, mille menetlemist on alustatud enne 2012. aastat, neist § 26¹ alusel 15 ja § 26³ alusel 8.

Seega 2012. aasta 10 kuu jooksul on Politsei- ja Piirivalveameti saanud lahenduse 96 väärtetomenetlust, neist § 26¹ alusel 50, § 26³ alusel 43 ja § 26⁵ alusel 3²⁴.

Kaitsepolitseiameti vastuse²⁵ kohaselt alustati KVS § 26³ alusel 2 menetlust, millest üks lõpetati väärtetotunnuste puudumise tõttu ja ühel juhul karistati ametiisikut rahalise karistusega. Nimetatud otsus kaevati edasi kohtusse, kus menetlus oli kirja koostamise ajal veel pooleli.

2012. aastal süüdimõistva kohtuotsuseni jõudnud korruptsioonikuritegudega saab tutvuda Kaitsepolitsei veebileheküljel aadressil

<http://www.kapo.ee/est/valik-kohtulahendeid/korruptsiooni-kuriteod>

2.8. Erikomisjoni järeldused ja kavandatavad edasised tegevused

Komisjon märgib positiivse saavutusena käesoleva aasta kevadel vastu võetud uut korruptsioonivastast seadust, mille eesmärk on tõhustada nii korruptsioonivastast võitlust kui ka korruptsiooni ennetamise alast tegevust. Seadus jõustub 1. aprillil 2013 ja sellega konkretiseeritakse ka erikomisjoni ülesandeid ning laieneb erikomisjoni pädevus. Seadusega antaks erikomisjonile õigus oma ülesannete täitmiseks isikuid välja kutsuda ning nõuda tutvumiseks rohkem andmeid ja dokumente, kui kehtiva seaduse kohaselt on lubatud. Sellega luuakse erikomisjonile ka võimalused uut tüüpi deklaratsioonide tõhusamaks kontrolliks. Kuna uut tüüpi huvide deklaratsioonis eeldatakse deklarandilt tunduvalt põhjalikumat potentsiaalse korruptsiooniriski kirjeldamist, siis peab erikomisjonil olema tunduvalt laiem pädevus ja võimalus deklarandi sõnu ja tegevusi kontrollida. Uue seadusega on alus selleks olemas.

Samas mõõnab erikomisjon, et 2013. aasta on üleminekuaasta, kuna MHD-de register käivitub alles 1. jaanuaril 2014 ja sellega seonduvalt kohaldatakse 2013. aastal ametiisikute majanduslike huvide deklareerimisele enne uue seaduse jõustumist kehtinud korruptsioonivastase seaduse sätteid. Seega 2013. aastal tuleb deklaratsioonid endiselt esitada

²³ Politsei ja Piirivalveameti 13.11.2012 kiri nr 3.2-15/193087-2.

²⁴ KVS § 26¹ „Majanduslike huvide deklaratsiooni mittenõuetekohane esitamine ja valeandmete esitamine“, § 26³ „Seadusega kehtestatud töökoha-, tegevus- või toimingupiirangute rikkumine“, § 26⁵ „Korruptiivne tegu“.

²⁵ Kaitsepolitseiameti 05.11.2011 kiri nr 4299.

paberkanjal ja ka kohustatud ametiisikute ring jääb samaks. Erikomisjon leiab, et seoses uue korruptsioonivastase seaduse peatse jõustumisega ning selle edukaks rakendamiseks peab Justiitsministeerium kui korruptsioonivastase tegevuse koordineerija tegema jõupingutusi, et üldsusele ja avaliku sektori töötajatele selgitada seaduses sätestatud põhimõtteid, samuti 2013. aastal majanduslike huvide deklaratsioonide esitamisel, kontrollimisel ja avalikustamisel kohaldatavaid õigusnorme.

Muret teeb erikomisjonile asjaolu, et rahvusvahelise korruptsiooni monitooringu organisatsiooni Transparency International koostatud 2012. aasta korruptsioonitajumise indeksi kohaselt, on Eestis korruptsiooni mõnevõrra rohkem tajuma hakatud. Nimetatud indeksi kohaselt paigutus Eesti 64 punktiga 32. kohale, kukkudes möödunud aastaga võrreldes kolm kohta. Kuigi aastal 2012 arvutati korruptsioonitajumise indeksit veidi teiste põhimõtete alusel, on fakt, et Eesti on liikunud negatiivses suunas, ja seda just meie mõningate naaberriikide taustal. Enim äramärkimist väärrib asjaolu, et Eesti puhul oli kõige negatiivsem tegur poliitilise korruptsiooni tajutav süvenemine, millele on viidanud ka hulk avalikkuse ette tõusnud poliitskandaale.

Õiguskaitseorganite tööd korruptsioonivastase seaduse valguses saab pidada üldiselt rahuldavaks, muret teevad teatud määral prokuratuuri kui riiklikku süüdistust esindava asutuse läbipaistvus ja järelevalve selle üle. Korruptsioonitajumise hindamisel märgiti ka seda argumenti. Erikomisjon järeldab oma aastase töö kokkuvõtteks, et Eesti õiguskaitseorganid peavad kiirendama eriti keskkriminaalpolitsei arengut korruptsioonivastase võitluse tõhustamisel, suurendama loodud üksuse inimvara ja võimalusi. Kõik ilmnunud korruptsioonijuhtumid, olenemata nende raskusastmest ja toimumise kohast, peavad saama lahendi, mis on avalikkusele selge ega jäta ruumi spekulatsioonidele. Vastasel juhul jäävad need meediaruumi kaudu mõjutama järgmiste aastate korruptsioonitajumise indekseid, ja seda kindlasti mitte objektiivselt.

Erikomisjoni peab eelseisval perioodil vajalikuks:

- Korruptsioonivastaste meetmete rakendamise üle parlamentaarse järelevalve teostamiseks kohtuda valitsusasutuste ja uurimisorganite esindajatega.
- Uue korruptsioonivastase seaduse valguses töötada välja n-õ uurimiskomisjoni funktsioonide tõttu lisanduvad rutiinid ja nende kirjeldused.
- Hoida end kursis Vabariigi Valitsuses välja töötatava korruptsioonivastase strateegiaga aastateks 2013–2020 ja arutada seda.
- Hoida tähelepanu all Riigikogu liikme eetikakoodeksi teemat ja teha aktiivset koostööd vastava töögrupi ja asjaga seotud kodanikuühendustega.
- Keskenduda GRECO IV hindamisvooru raportis „Parlamendiliikmete, kohtunike ja prokuröride korruptsiooni ennetamine“ antud soovitudele.²⁶
- Hoida tähelepanu all GRECO III hindamisvooru raportis „Inkrimineerimised“ Eestile antud soovitude täitmist (II vastavusaruande võttis GRECO täiskogu vastu 16.05.2012).
- Jätkata aktiivset koostööd kodanikuühendustega, nii MTÜ-ga Korruptsioonivaba Eesti kui ka teiste organisatsioonidega, kellega koos otsida lahendusi riigi- ja kolmanda sektori koostööks korruptsioonivastases tegevuses.

Andres Anvelt
Erikomisjoni esimees

14. jaanuar 2013

²⁶ GRECO IV hindamisvooru raport on kättesaadav veebis:
<http://www.korruptsioon.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=57803/Greco+Eval+IV+Rep+%282012%29+5E+Final+Estonia.pdf>